

Klāra Hibšmane

Man gribētos sākt šīs savas jau tālās skaistās bērnības atmiņas par brīnišķīgu, cēlu sievieti Klāru Hibšmani, ar kādu manu neseno dzejoli, kas veltīts viņas mīļākai krāsai – zaļajai.

ЗЕЛЕНЫЙ СВЕТ

Конец зимы – белесый свет,
Цвет серых, вялых снов.
Мне запросился в душу вновь
Зеленый яркий цвет.

Да, я люблю зеленый цвет
Моих зеленых лет,
Волшебных детских сказок свет
И детских красок след.

Грибной березовый лесок,
Травой заросший пруд,
Зеленых ягод изумруд
И кислых яблок сок.

Зеленой юности привет,
Куда возврата нет,
Свободы цвет и жизни цвет,
В пути зеленый свет.

Četras pēc kārtas, koši zaļas vasaras – sākot ar 1936 un beidzot ar 1939 gadu, mūsu ģimene pavadīja Klāras Hibšmanes un viņas dzīves drauga Emīla Skubiķa vasarnīcā, pie viņiem un ar viņiem - maniem vecākiem garīgi tuviem cilvēkiem, Lielupē, 19 līnijā nr.1

Tās bija pēdējās manas laimīgās pirmskara bērnības vasaras, un abu šo ievērojamo, izciļo cilvēku tēli pavadīja mani pēc tam visu mūžu. Īpaši sāku viņus pieminēt pēdējā laikā, grūti pateikt, kamdēļ.

Klāra Hibšmane, kurai toreiz jau bija tuvu pie 60 gadiem, bija trausla, ļoti sievišķīga, apgarota, dzejiska. Viņas mīļākā krāsa bija smaragdzalā. Kleitas, viegli zīda halāti, gredzeni ar turkīzu, krelles,

mēbeļaudumi un paklāji, pat tapetes bija dažnedažādos zaļos tonos, smaragdzaļā krāsā. Zik atceros, arī pati vasarnīca no ārpuses bija svaigi krāsota bāli zaļi, verandas stiklu rotājums – zaļš.

Mana vecākā māsa tolaik beidza Rīgas 3 latviešu ģimnāziju, kur Klāra Hibšmane pasniedza meitenēm higiēnu. Skolas toreizējā direktore bija ievērojamā Latvijas pedagoģe un literāte Emma Vitenberga–Liekne, kura kopā ar savu vīru pazīstamo pedagogu Jāni Lieknī tajās vasarās nereti apmeklēja Hibšmani.

Ar manu tēvu viņus daudz kas vienoja – kopīgas atmiņas par studijām Bernē, literatūra, māksla, vēstures notikumi, rūpes par tautu nākotni trauksmainajā, draudīgajā pirmskara laikā.

Atceros arī dažus citus tālaika šīs vasarnīcas iemītniekus – no PSRS emigrējušo krievieti Mosolovu, un no hitleriskās Vācijas izbēgušo ebreju izcelsmes vācu dzejnieku Ratšpreheru. Vasarnīcā valdija miers un saticība, patiesi intelektuala atmosfēra. Tā iespaidoja arī mani – pusaudzi, kad sākām tur dzīvot, man bija vien 9 gadi.

Emīls Skubiķis bija plecīgs, drukns sirmūsains vīrs. Viņš vija ļoti vienkāršs, liels strādātājs, ģērbās līdz augšai aizpogātā frencī. Nesen izlasiju vēsturnieka un filozofa Riharda Rubīna atmiņas, kurās atradu sekojošo:

„Protams, varam būt lepni, ka mūsējo devums Latvijas valstiskuma tapšanā ir ļoti būtisks. Toreiz, 1903 gadā, tālajā Šveicē avīzē „Proletārietis” liepājnieki E. Rolavs, Valters, E. Skubiķis pirmie radīja šo cēlo ideju...

...Nacionālā teātrī, 1918 gada 18 novembrī. Ir bijusi drūma, tumša, dziļi rudenīga pirmdiena. Neprasot atļauju vācu okupācijas varai, Tautas padome proklamēja Latvijas valsti. Miķelis Valters un Emīls Skubiķis bija to 38 locekļu skaitā, kas pulcējās aktieru telpās...

...Pēc Ulmaņa nolasītās deklarācijas vārds tika dots 8 politisko partiju pārstāvjiem. Liepājnieks Emīls Skubiķis klāstija revolucionāro sociālistu nostāju. Pēc profesijas inženieris, vairāk darītājs, nekā runātājs...

...1919 gadā mūsu politikis samainija partijas, kļuva par sociāldemokrātu. Tika ievēlēts Satversmes sapulces deputātos. Pēc dabas būdams pārāk godīgs, nevarēja izturēt politikā notiekošo, aizgāja no aktīvās sabiedriskās darbības..."

Emīls Skubiķis [1930. gadu beigas].

1941 gada 22 jūnijā nacistiskā Vācija pēkšņi uzbruka PSRS. Grūti bija tolaik paredzēt, cik zibenīgi ātri risināsies tālākie notikumi. Bet jau 23 jūnijā pie mums uz dzīvokli atskrēja Emīls Skubiķis lai brīdinātu: radio pārraidēs no Vācijas latvieši tiek kūdīti nekavējoties uzsākt ebreju grautiņus. Tā Skubiķis glāba mūs no neizbēgamās iznīcības, jo māte sāka rosīties un mēs pēdējā brīdī burtiski kājām paspējām izbēgt no Rīgas.

Pats Skubiķis mira jau 1944.gadā. Starp nacistu okupantu Biķernieku mežā noslepkavotajiem bija virkne ievērojamu latviešu kultūras darbinieku — arī Emma Vitenberga—Liekne un viņas vīrs Jānis Lieknis.

Bet dzīļi rudenīgā, drūmā vakarā - 1946 gada 19 novembrī vientuļi dzīvojošās 68 gadus vecās trauslās Klāras Hibšmanes dzīvoklī Krišjāņa Barona ielā 3, ielauzās laupītāji, un viņu zvērīgi noslepkavoja. Kā man stāstija toreiz kaimiņos dzīvojusī Elīzabete Pavāre-Čukure, Klāras līķi atrada ierullētu viņas paklājā, smaragdzāļajā, kā visi Klāras paklāji.

Tik traģisks bija šīs gaišās, humānās sievietes dzīves fināls.

Ruta Marjaša
2008 g. augustā.

No: "Рута Марьяш" <ruto1@latnet.lv>
Kam: Medicinas muzejs <rita_gravere@inbox.lv>

Tue, 26 Aug 2008 17:2

Mazliet papildināju raksta pēdējo rindkopu.

"Ir Klāras Hibšmanes 130 gadu jubilejas gads.Klāra Hibšmane bija nevien pirmā latviešu sieviete - ārste, bet arī pirmā sieviete - Rīgas pilsētas domniece, apbalvota ar Trīszvaigžņu ordeni.Viņas piemiņai veltītajā sarīkojumā Dubultos,Aspazijas namā, tika izteikts priekšlikums uzstādīt piemiņas plāksni Rīgā - mājā, kur Klāra Hibšmane un viņas dzīves draugs Emīls Skubiķis pavadija ilgus gadus - līdz sava mūža beigām.Tā ir tā pati māja, K. Barona ielā, 3, kurā 1918. gada 17. novembrī notika vēsturiskā apspriede, un tika nodibināta jauna Latvijas tautas pārstāvju organizācija - Latvijas Tautas padome , kuru pieņemts uzskatīt par Latvijas priekšparlamentu. LTP ietilpa 40 pārstāvju no astoņām demokrātiskajām partijām.Viens no tiem bija arī Emīls Skubiķis . Tādi cilvēki ir jāatceras, tie nedrīkst aiziet nebūtībā."

R.Marjaša

1. Saņemot N. Apsons ar Reitu 1939. g. 10.09.
2. Īgadītie Šāga 1939. g. 10.09.
3. Vēsturisko liecību 19.09. 1939. g. 10.09.
4. Mājās 1939. g. 10.09. 1939. g. 10.09.